

ΜΑΓΙΚΟΣ ΦΑΝΟΣ (ἀπόσπασμα)

Δέν εἶναι κανεῖς ποιητής ἐπειδὴ ὑπῆρξαν ποιητὲς πρὶν ἀπὸ αὐτόν. Γράφει κάποιος ποίηση γιατί ἔχει ἀνάγκη νὰ θάλει σὲ τάξη τὴν ἐσωτερικὴ του συναισθηματικὴ ἀταξία, γιατί ἔχει αὐτὴν καὶ γιατί ξέρεῖ γαλλικά.

Ὁ ποιητής θρίσκει ἐδῶ κι ἐκεῖ. μέσα στὴν χαοτικὴ εἰκόνα τοῦ κόσμου, ἓνα σημαδάκι μέσ' στὸ διάστημα, μιὰ στιγμὴ τῆς διαρκείας ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ θγεῖ γεμάτος ἔνταση, γιὰ τὰ πάθη καὶ τίς ἀμφιβολίες τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὸ κεφάλι ἢ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, μιὰ μυστικὴ τάξη μιᾶς θαυταῆς ἀρμονίας, μιὰ πλήρης συγχωρία πού μόνος αὐτὸς μπορεῖ ν' ἀκούσει. Ἀπ' τὴ συντυχία αὐτὴ μπορεῖ νὰ γεννηθεῖ τὸ ποίημα πού θέλει κάποιος νὰ γράψει ἢ ἡ εὐτυχία πού θέλει κανεῖς νὰ κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτό του.

Διότι δέν εἶναι ἀναγκαῖο νὰ γράφεις γιὰ νὰ εἶσαι ποιητής. Πρὶν καὶ ἀρκεῖ νὰ εἶσαι σὲ μιὰ κατάσταση χάριτος καὶ πλῆρωσης.

Ἀλλὰ ἂν γράφεις τὸ ποίημά σου γιὰ νὰ διαβάζεται, γιὰ ν' ἀκούγεται, γιὰ νὰ συλλαμβάνεται, γιὰ νὰ ἐκπληρώνεται σὰν ἓνα κοσμικὸ φαινόμενο, γιὰ νὰ πᾶλλει, γιὰ νὰ ξοδεύεται, γιὰ νὰ κρίνεται ἀμέσως σὰ μιὰ τραφή. Θὰ εἶναι: καλὸ ἢ ὄχι καλὸ. Νὰ τὸ πᾶν. Αὐτὸ τὸ αἰσθάνεται κανεῖς μέσα σὲ μιὰ στιγμὴ, τὴν ἴδια στιγμὴ. Δέν ὑπάρχει περίπτωση νὰ μηπερδευτεῖ κανεῖς.

Μερικοὶ πού θεωροῦνται σοφοὶ ἢ κλασσικοὶ θέλουν νὰ κάνουν τὴν ποίηση μιὰ ἡρεμὴ ἐνασχόληση, ἓνα εἶδος καλλιγραφικῆς ἐπιτυχίας, ἓνα μουρμούρισμα περιστεριῶν τῆς σχολῆς Pigier. Αὐτὸ δέν ἰσχύει πιά. Μὴν ἀκούσεις τὴν φωνὴ τους, τὴν φωνὴ τῆς σειρήνας...

Ἀλλὰ ἡ ρώμη, ἀλλὰ ἡ κίνηση δέν ὑπάρχουν πιά μέσα στὶς βίαιες λέξεις. Ἡ ποίηση δέν μάχεται μὲ τὸν ἑαυτό της.

Πρόσεξε νὰ μὴν μπλέξεις τὸ ὕφος μὲ τὴ φόρμα. Τὸ ὕφος δέν θρίσκει μέσα στὶς μεγάλες λέξεις. Θέλω νὰ πῶ μέσα σὲ λέξεις πού ἔχουν τὸ μεγαλεῖο μέσα τους αὐτὲς καθ' ἑαυτές.

Πόσο λοιπὸν τὸ ποίημα εἶναι μιὰ λεπτεπίλεπτη τάξη, ὅπως ἓνα προῖον τῆς φύσης, ἓνα πέρας. Κάτι πού ἀρνεῖται νὰ εἶναι κάτι ἄλλο πέρα ἀπὸ ἓνα τέλειο καὶ βασικὸ ἀποτέλεσμα, πού ἔχει τὴν ἐντέλεια τῆς πυραμίδας καὶ τὴν ἀκρίβεια τοῦ ἀτόμου. Κάτι πού θὰ φθάσει στὴν ἐπιτυχία μέχρι τὰ νύχια τῶν κυστάρων! του. Γιατί ἡ ποίηση δέν δέχεται τὴν ἀποτυχία.

Ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἡ ποίηση ὑπῆρξε πάντα αὐτὸ πού ἦταν τὸ πρὶν

«μοντέρνο», τὸ πρὸ δυναμικό. Ἐκείνη εἶναι ποὺ βαδίζει μπροστὰ ἀπὸ μᾶς καὶ ποὺ μᾶς ὁδηγεῖ πρὸς τὸ μέλλον. Ὅταν θὰ ἔχουν πεθάνει τὰ διδλῖα καὶ οἱ ἀναγνώστες τους, ὅταν οἱ σὸνμπ καὶ οἱ ἀνθυποκριτικοὶ γεμάτοι ἀπὸ κομπλεξικὴ ἐγκοσμιότητα καὶ λαμπρὴ ἀμάθεια θὰ κάνουν κούνια στὴ σκιά ἢ ποίηση θὰ ἔχει μείνει ἀνέπαφη. Αὐτὴ εἶναι ἴσως ἡ μόνη αἰωνιότητα. Κι ὅταν δὲν θὰ ἔχει ἀπομείνει τίποτα πὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ σύμπαν, ἡ ποίηση τοῦ κενοῦ θὰ σκάσει στὰ γέλια, μόνη, τελευταία, προσδιορισμένη, χωρὶς ἀρχὴ χωρὶς τέλος, συγχωρώντας ἢ ἴδια τὴν Ἀπολυτότητα, γιὰ τὸ ὅτι τὴν εἶχε κάνει νὰ ζήσει ἕνα διάστημα ἀνάμεσα σὲ γραφεῖοκράτες καὶ στιχοπλόκους...

Ἡ ποίηση δὲν ὑπῆρξε παρὰ μόνο γιὰ μερικοὺς. Κι ὅμως αὐτὴ ἐκδηλώνεται παντοῦ. Στὸ νεκροταφεῖο τῶν ζοφερῶν ἡμερῶν μας ἡ ποίηση δὲν ἦταν ποτὲ πρὸ σπινθηροδόλα ἀπὸ βιταμίνες. Ἡ καταστροφή τῆς προστάζει διαμάντια, ἐνισχύει τίς ἀντηχήσεις τῆς, πολλαπλασιάζει τίς ἀπηχήσεις τῆς. Ὑπάρχει περισσότερη ποίηση σήμερα ἀπ' ὅ,τι στὴν ἐποχὴ τοῦ Σαρδανάπαλου ἢ σ' ἐκείνη τοῦ Sully — Prudhomme. Ὅσο περισσότεροι δυστυχημένοι θὰ συσσωρεύονται ὁ ἕνας πάνω στὸν ἄλλο, τόσο περισσότερες θὰ εἶναι καὶ οἱ πηγές τῆς.

Αὐτὸ ποὺ μπηγορεῖ νὰ πεθάνει, αὐτὸ ποὺ θὰ πεθάνει εἶναι, ὅ,τι λέμε: «ὄρα τὰ γεγονότα», τὸ συμπτωματικὸ θέατρο.

Ἀλλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἔθιμα ποὺ δεχόμαστε ἀπ' τὴ γέννησή μας, ἀπ' αὐτὲς τίς ἀναγκαιότητες ποὺ δημιουργοῦν τὸν ἐργάτη, τὸν στρατιώτη, τὸν μηχανικό, τὸν παπὰ, τὸν πόλεμο, ὁ ποιητὴς μπορεῖ νὰ διακρίνει καὶ μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει τὰ φαινόμενα ἐκεῖνα ποὺ θὰ ἀνάγονται, ὅπως λένε οἱ ἀστρονόμοι, σ' αἰῶνες ἀπὸ ρῶς αὐτῆς τῆς δημιουργίας τῆς ὁποίας συνθλίβουμε τώρα τίς βάσεις.

Ἐπαιξα τὴ ζωὴ μου πάνω στὸ ποιητικὸ γεγονός. Γεννήθηκα μέσ' στὴν ποίηση. Πῆρα ἀπ' αὐτὴν τὴν μυστικὴ γοητεία, τὰ ἔχνη, τὰ ὄνειρα, τίς ταλαντεύσεις τοῦ πάθους γιὰ τὸ ὕλικό μου, τὰ διαβολικὰ ἢ τὰ θεῖα ἐφόδια γιὰ τίς διαγνώσεις. Αὐτὴ τὴ Φύση, ποὺ μιὰ φορὰ ἐπικαλέσθηκα μὲ μεγαλύτερη ἔνταση, ἡ ποίηση μπορεῖ νὰ προκαλέσει, δίνοντάς της φόρμα μὲ μιὰ σφοδρὴ καὶ ἀσύλληπτη κίνηση. Οἱ τρόποι τῆς μοῦ εἶναι οἰκεῖοι, οἱ φηλαφήσεις τῆς μέσα στὸν κόσμον τοῦ ὁνείρου γνωστές. Δὲν ἀγνοῶ τίποτα ἀπ' τίς ἐπισκέψεις τῆς στὴν χώρα τῆς σκληρότητας, τῆς θλίψης ἢ τοῦ κερφοῦ, τίς περιπλανήσεις τῆς στὴν θάλασσα τῆς μαγείας ὅπου ὁ μαθηματικὸς καὶ ὁ θρησκευόμενος μποροῦν ν' ἀναμιχθοῦν μὲ τὸ λαϊκό, ὅπου τὸ μέταλλο μπορεῖ νὰ ἔχει τὴν ψυχὴ ἐνὸς φυτοῦ καὶ τὸ φυτὸ τὴν εὐαισθησίαν ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅπου οἱ χημεῖες μπερδεύονται μὲ τὰ πανηγύρια τῶν

Κερμές, τὰ χρώματα μὲ τοὺς ἀριθμούς. Δὲν ἀγνοῶ τίποτα ἀπ' τὴς ἐξερευνήσεις τῆς λίγο πιδὸ πάνω ἀπ' τὴ ζωὴ κι ὅμως μέσα στὴ ζωὴ, λίγο πιδὸ κάτω ἀπ' τὰ συναισθηματὰ μας καὶ τὴς αἰσθήσεις μας κι ὅμως μέσα στὴν πραγματικότητα αὐτῶν τῶν αἰσθήσεων, αὐτῶν τῶν συναισθημάτων. Δὲν ἀγνοῶ τίποτα ἀπ' τὰ ταξίδια τῆς μέσα στὰ κεφάλια, στὰ νεῦρα, στὴς ἀνησυχίες, στὰ τοπία, ἀπ' τὴ διαμονὴ τῆς στὴν ἐξοχὴ ἢ στὴν ἔκταση, ἀπ' τὴς συζητήσεις τῆς μὲ τὴν καρδιὰ ἐνὸς πρωῒνου, μὲ τοὺς ἀδικοφούς ἐνὸς δένδρου, μὲ τοὺς ὑπηρέτες τῆς μοναξιάς, μὲ τοὺς φρουροὺς τοῦ παραδόξου, μὲ τοὺς δημιουργοὺς τοῦ μηδενός. Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ρεμβασμοὺς τῆς στὰ μουσεῖα τοῦ ἀκατανόητου, στὴς γκαλλερὶ τῶν φαντασμάτων, πάνω στὴς προκυμαῖες τῆς φαντασμαγορίας, τῆς φαινομενικότητας καὶ τῆς πλαστότητας. Μέσα στὴς αἰθουσες τῆς ἀγάπης, ὅπως μέσα στὴς μπουρλές τῶν νεκρῶν ψυχῶν καὶ τῶν ὀπτασιῶν. Ἡ ποίηση λοιπὸν δὲν μοῦ ἔδωσε παρὰ μόνο εὐτυχία.

Διαβάστε λοιπὸν τοὺς ποιητές, τοὺς καλοὺς ἐννοῶ. Ἐχουν κάνει ἕνα θῆμα μπροστά, ἔχουν τιθασεύσει τὴς δονήσεις. Αὐτοὶ οἱ ἄποικοι πρώτης κλάσεως δὲν κάνουν καθόλου γιὰ θαυματοποιοί. Εἶναι γεμάτοι ἐξαίρετους χυμούς. Ἐχουν τὰ σημάδια, τὸ γούστο, τὴν μυρωδιὰ τῆς ράτσας. Τὸ πλούτος τοὺς δὲν εἶναι ἰσάξιο παρὰ μόνο μὲ τὸ πλούτος τοὺς, ἢ ποιότητά τοὺς δὲν γίνεται νὰ συγκριθεῖ παρὰ μονάχα μὲ τὴν δική τοὺς ποιότητα. Τὰ ποιήματὰ τοὺς δημιουργοῦν ἕνα παλλόμενο σύμπαν.

Μετάφρ. Γιώργος Βέης

*

Γκὺ ντέ Μωπασσάν (1850 — 1893)

ΣΤΗΝ ΟΧΘΗ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

Πέντε ὁλόκληρους μῆνες, κάθε βράδυ, στὴν ὄχθη,
γεμάτος ἀπὸ μιὰ παραφορὰ ποὺ δὲν λιγόστεψε ποτέ,
χαϊδεύα στὴ χλόη ὅπως σὸ κρεββάτι
κείνη τὴν ἐξαίσια, ἀθώα καὶ λάγνα κόρη.
Καὶ τὸ πρῶτ', δαγκωμένοι ἀκόμη ἀπὸ μνήμη
ἀν κι' ἀπὸ τὰ χτεσινὰ φιλιὰ μας χανωμένοι,
μόλις ξυπνάει στὴν κοιλάδα τὸ κελάδημα,
βρίσκαμε πῶς πολὺ ἀργοῦσε νάρθ' ἢ νύχτα.

Κάποτε ξεχνῶντας πῶς ἡ μέρα θ' ἀνατείλει,
πιανόμασταν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀγκαλιὰ ἀπ' τὴν αὐγὴ.
Γρήγορα τοὺς φωτεινοὺς ξαναπαίρναμε δρόμους,
τὰ μάτια μου στὰ μάτια τῆς, τὰ χέρια τῆς στὰ χέρια μου.
Ἔβλεπα ν' ἀνάβουν φωτιές μὲς στοὺς φράχτες,